

ТЎРА СУЛАЙМОН

# ГУЛ БИР ЁН, ЧАМАН БИР ЁН

Қўшиқлар

ТОШКЕНТ  
ЧЎЛПОН НАШРИЁТИ  
1996

## МУАЛЛИФНОМА

Ҳақиқий қўшиқни қанотли қуш деб биламан. Кентдан кентга, элдан элга, мамлакатдан мамлакатга парвоз қилади. Эркин Воҳидовнинг «Ўзбегим», Абдулла Орифнинг «Биринчи муҳаббатим» шеърлари нодир асарлар сирасига киради. Бу икки шеър қўшиқ қилиб айтилмаганда балки бунчалик машҳур бўлмасди.

Менинг ўрта миёна тнзмаларимга назарлари тушиб, уни ижро этиб, каминани элга танитган — аҳли санъат бўлади. Чамамда эллик тўққизинчи йиллар эди. «Муштум» да энг яхши ёзилган шеър, фелъетон, ҳикоялар учун танлов эълон қилинди. Мен ҳам «Оқпадар» номли ҳажвий-сатирик шеърим билан қатнашдим. Йил охирида танлов ғолиблари эълон қилинди. Ғолиблар ичида мен ҳам бор эдим. Кўп ўтмай Ўзбекистонда хизмат кўрсатган машҳур комик артист Назрулло Яқуб ўғли бу шеърни куйга солиб айта бошлади. Кейинчалик бу қўшиқни машҳур хопанда Фахриддин Умаров ҳам ижро этди.

Етмишинчи йиллар муштарийлари концерт залларига тўлиб-тошган. Шерали Жўраев ижро этган «Илтижо» («Кетма Баҳор, менинг боғимдан») шеърим мени элга танитди. Шу йиллари Гулистонда копцерти бўлди. Одам деганингиз тумонат. Патга қўлма-қўл... «Илтижо» ижро этилиши билан... Кимлар ҳофизга тўн ёпган, кимлар каминани даста-даста гуллар билан қутлаган. Э-ҳа! Энди эрта кундан бошлаб биров таниб, биров танимай юрган мулла Тўранинг кўча-кўйлардаги обрўйини кўрсангиз эди.

Кейинчалик Шерали Жўраев «Сенингсиз», «Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда», «Ўхшар» сингари шеърларимни айта бошлаши мени янада машҳур қилди десам бўлади.

Абдурауф Олимовдан ҳам миннатдорман. «Гул бир ён, чаман бир ён» тилга тушганини, қайга борсам таниш-билишлар салом-алиқдан олдин «Гўрўғли султон бир ён, Тўра Сулаймон бир ён» деб кўнглимни тоғдек кўтаришади.

Гапнинг сипраси — мен қўшиқчи шопр эмасман. Ҳеч қачон, бу қўшиқ бўлади, деб шеър ёзган ҳам эмасман.

Кўпдан бери, қўшиқ қилиб айтплаётган шеърларимни жамлаб, бир тўплам қилиш иштиёқим бор эди.

Агар ушбу дил арзим муштарийларга мақбул бўлса, ўзимни бахтли деб билардим.

## ФАХРИЯ

Ассалом, она юрт, тонглар ўлкаси,  
Таъриф-тавсифингни йўқ ниҳояси.  
Сенга бағишланур муқаддас қўшиқ  
Бу—ўзбек элининг ўз мадҳияси.

Кўхна ота юртим, қадим Туроним,  
Ўз бешиқ, ўз тилим, шавкатим, шаъним.  
Етти иқлим ичра тенги топилмас —  
Тупроқлари олтин Ўзбекистоним.

То башар бор экан, бор экан қуёш  
Бирлашган элга ёв отолмагай тош.  
Ёвқур йигитларинг, лочин қизларинг  
Ғанимлар олдида эгишмайди бош.

Дастурхони очик, хирмони баланд,  
Самовий тоғлари номига монанд.  
Оламга машхур не зотлар ватани  
Меҳринг қон-қардошлар меҳрига пайванд.

Сен тошқин Жайхуним, теран Сайхуним,  
Сен—менинг ўтмишим, сен—ёруғ куним.  
Елкадош ўлкалар билан ҳамнафас  
Шонли Туркистоним—Ўзбекистоним.

Гулинг гулзор бўлсин, қирларинг ўрмон,  
Дарёларинг денгиз, кўлларинг уммон.  
Худудинг дахлсиз, яловинг юксак  
Сен—шарқнинг машъали сен—доруломон,

## ИЛТИЖО

Баҳор келса бошланур боғда булбул хониши  
Саъва кумри нағмаси, суралай товланиши,  
Қирларда лола сайли, қишлоқларда йил боши:  
Тўхтагай табиатдан Ҳаққушлар зорланиши  
Баҳор, кетма менинг боғимдан.

Қилмиши қинғир зотга давр қайда, даврон қайда?  
Ватангадо кимсага беминнат макон қайда?  
Ёлғиз отга оламда ном қанда, нишон қайда?  
Баҳор, сенсиз сахрою тоғу тошга жон қанда?  
Кетма, Баҳор, менинг боғимдан.

Ўлмасликка ишора — ўланга ошиқлигим.

Саодатга ишора — замонга ошиқлигим  
Теранликка ишора — уммонга ошиқлигим.  
Гўзалликка ишора — бўстонга ошиқлигим.  
Баҳор кетма менинг боғимдан.

Букун қай бир ерда қиш, қайда хазонрезгилик,  
Қайларда ёз, қайда куз, қайда жондан безгилик,  
Кўкламнинг ҳар нафаси умрга арзигулик,  
Боғсиз, боғбонсиз ерда не ҳам қилсин эзгулик...  
Кетма, Баҳор, менинг боғимдан.

Гиёҳ билан қопланмиш кўҳна қабр бошлари,  
Майсадаги шудринглар—кимларнинг кўз ёшлари?  
Бу ерда ётар отам ҳам узангидошлари,  
Ҳар баҳор эслар уни қавми-қариндошлари,  
Баҳор, кетма менинг боғимдан.

Ёз бўйи қорга зорман, қишда баҳорга зорман,  
Чаманда гул бўйига интиқман, интизорман,  
Куз келман хазон бўлган севги, гулдан безорман.  
Баҳорсиз ҳам диёрсиз эл ичра беназарман,  
Баҳор, кетма менинг боғимдан.

## АРМОН

Бобомнинг орзулари  
амалга ошмас бўлса,  
Юрган йўлимда ўлан,  
қўшиқ қалашмас бўлса,  
Қўшиқларим боғлардан,  
тоғлардан ошмас бўлса,  
Эл-юрт бахтини куйлаш  
менга ярашмас бўлса,  
Кўнглимда армон ётар  
чўкиб ётган нор мисол.

Хешларимнинг бемаврид  
кўзларида ёш кўрсам,  
Бир мард билан нопокнинг  
тақдирин туташ кўрсам  
Қайси бир бегуноҳни  
кенг йўлда адаш кўрсам,  
Бир бетайин кимсанинг  
оёғида бош кўрсам...  
Кўнглимда армон ётар  
терскайдаги қор мисол.

Аро йўлда қолгудай  
бўлса бирор йўлдошим,  
Манзилга етмай туриб  
қоқилса қайғудошим,  
Муҳтож бўлса кимгадир  
жон аямас қурдошим,  
Бадкор деган ном олса.

## УМР ЎТМОҚДАДИР ДАРЁ МИСОЛИ

Эсиз, болаликни қолдириб ортда,  
Умр ўтмоқдадир дарё мисоли.  
Қолдириб-қолдирмай из бу ҳаётда,  
Умр ўтмоқдадир дарё мисоли.

Оппоқ тонгни улаб тийраи шомга,  
Бирда шак келтириб сирли оламга,  
Гоҳо таъзим қилиб бадкор, бадномга,  
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Қай кезлар ушалмай орзу-армонлар,  
Бирда ғолиб келиб тулкисимонлар,  
Бирда бой берилиб бебаҳо онлар,  
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Денгиздай мавж уриб, қирғоқдан тошиб,  
Юрар йўлимиздан бирда адашиб:  
Ким биландир зимдан мансаб талашиб  
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Яратиб не сирлар, не мўъжизалар,  
Қутлуғ кун кетидан кун ўтказилар.  
Беҳуда ўтган дам—кўнгил эзилар...  
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Ҳар тонгда тўрғайдан олдин уйғониб,  
Чаманлар яратиш ишқида ёниб,  
Бирда-чи: эътиқод, имондин тониб  
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Эрта билан боғлиқ—не дамларимиз,  
Билиб-билмай босган қадамларимиз,  
Хайрли иш, алам, қарамларимиз  
Умр ўтмоқдадир дарё мисоли.

Кексалик мўралаб эшик қоқмоқда,  
Болалик қайтадан қайтарилмоқда...

Биздан эрта кунга нелар қолмоқда?  
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Ўлмас созни ўйлаб дегинг келмайди,  
Ўчмас издан сўйлаб дегинг келмайди,  
Мангуликка бўйлаб дегинг келмайди  
Умр ўтмоқдадир дарё мисоли...

## ЎХШАР

Куйга-куй уланур базм оқшоми,  
Еру кўк хазонсиз фаслга ўхшар.  
Базм оқшоми, бу—назм оқшомн,  
Тўйхона бахорий сайлга ўхшар.

Меҳнат, муҳаббатсиз кечган умрнинг,  
Ёмғирсиз булутдай кўчган умрнинг,  
Шам мисол бир ёниб ўчган умринг  
Мазмуни эскирган нақлга ўхшар.

Ҳаққушга хатарсиз ошён муносиб,  
Кўклам қушларига чаман муносиб.  
Йигит-қизга аҳду паймон муносиб,  
Бусиз кўнгил вилу замбилга ўхшар.

Куёвга вафоли қаллиқ ярашмиш,  
Тиллари шакар ҳам болли ярашмиш.  
На бахтки, юзлари холлик ярашмиш  
Келин гулга, куёв булбулга ўхшар.

Келин қайнонага эш бўлиб юрса,  
Бўй қизлар ичинда пеш бўлиб юрса,  
Таъби равшан вақти хуш бўлиб юрса,  
Юрган ери райҳон, жамбилга ўхшар.

Келинчак бор уйнинг кўрки бўлакча,  
Келиннинг куёвга эрки бўлакча.  
Бошида укпари, бўрки бўлакча,  
Сочлари саҳройи сумбулга ўхшар.

Манзил, муроди бир, аҳди бир бўлмиш,  
Орзу-ўйлари бир, бахти бир бўлмиш,  
Тақдир, талпиниши, тахти бир бўлмиш  
Икки ёшнинг йўли бир хилга ўхшар.

Осмонидан ўлан аримас бу эл,  
Юзга кирмай эли қаримас бу эл,

Теграсига қазо даримас бу эл  
Олтин дарвозали Чамбилга ўхшар.

## **ТЕБРАТАР**

*(Қадимги қимизчи чоллар қўшиғи)*

Шамол шамолни тебратар.  
Шамол булутни тебратар.  
Булут ёмғирни тебратар.  
Ёмғир тупроқни тебратар.  
Тупроқ майсани тебратар,  
Майса бияни тебратар.  
Бия қимизни тебратар.  
Қимиз йигитни тебратар  
Йигит сулувни тебратар.  
Сулув бешикни тебратар.  
Бешик болани тебратар.  
Бола дунёни тебратар.

## **ҚАЙДАДИР**

Тоғларга ёндошиб, кўкка туташиб,  
Довонлар ошмасанг маъдан қайдадар.  
Ортда қолар бўлсанг кўпдан адашиб  
Орзу-истак тугул армон қайдадир.

Зог билан булбулни фарқ қилмас зотга,  
Наф бўлса, нокадан айрилмас зотга,  
Бошга кун туққанда қайрилмас зотга  
Еру дўст қайдадир, ёрон қайдадир.

Меҳру шафоат бор, шафқат бор ерда,  
Ҳалоллик бор ерда, ҳаром хор ерда,  
Барча бирдай ерда, баробар ерда  
Бадномларга ардоқ, омон қайдадир.

Чорасиз кимсага, чоғсиз кимсага,  
Кўпдан айрилган — бир боғсиз кимсага,  
Суянмоқ истаса тоғсиз кимсага  
Бир муддат армонсиз замон қайдадир.

Одамзод билмаса энди аламни,  
Урушни, ўлимни, кулфатни-ғамни,  
Магар такрорласа даҳшатли дамни  
Сизу бизга еру осмон қайдадир.

## СЕНИНГСИЗ

Баркамол ёшинг қутлуғ, ажаб қайрилма қош қиз,  
Соҳибжамоллигингга ой билан кун талош қиз,  
Ўзи кўзи, ой юзи танда жонга туташ қиз,  
Жунун савдоси солма бу бошга париваш қиз.

Тилга кирганми ёрсиз созчининг таронаси?  
Сенсиз келган кўкламнинг борми экан маъноси?  
Васлингга етмоқ мудом шайдойинг таманноси,  
Сенмасми мани этган беқарор, бебардош, қиз?!

Мен учун бу дунёнинг кўркамлиги сен билан,  
Беармону беафғон, бекамлиги сен билан.  
Ўн саккиз минг оламнинг оламлиги сен билан,  
Бу жаҳонда кўрмасин шахло кўзнинг ҳеч ёш, қиз.

Сулув, сенингсиз кўзга кенг жаҳон тор кўринур,  
Тоғларда унган, лола ўрнига қор кўринур,  
Бу лаб бир қатра сувга ташнаи зор кўринур,  
Тобакай бўлгай сани ошиёнинг Шош, қиз?!

## ҚИСМАТ

Тоғларга суяндим таянч бўлсин деб  
Таянч бўлолмади улкан тоғлар ҳам.  
Қуёшга топиндим қувонч бўлсин деб  
Болини аяди ўша боғлар ҳам.

Қуёшга топиндим қувонч бўлсин деб  
Дариғ тутмиш мендан, нетай, нуруни.  
Бу бошим тегмаган тош ҳам қолмади  
Айтай энди, сизга, қайси бирини?

Бирларда илтижо қилдим фалакка  
Қўлим самовотда муаллақ қолди.  
Бора-бора ёлғиз-ёртилик дарди  
Бўғзимга тиғ-паррон бўлиб қадалди.

Сувлар ҳам тиниди сунбула келиб  
Тиниб-тиникмади бу кўнглим, ҳайҳот.  
На баҳор, на ёздан, на тўкин куздан  
Ҳечам коникмади бу кўнглим, ҳайҳот.

Мустажоб бўлмади ёлворишларим

Кўнглим ўксик, хаста, кўзларимда ёш.  
Не қора кунларда биронта зот ҳам  
Бўла билмадилар менга қайғудош.

Ғариб, сиғиндиман ўзга элларда  
Сиғинар қадамжо, мозорим йўқдир.  
Менга ўхшамасин дунёда ҳеч ким,  
Жон ачир, бағрига тортарим йўқдир.

Ойнинг ўн бешимас бари қоронғу  
Кўланқасиз, тиниқ кунларим камдир.  
Хун бўлмиш жигарим, қон бўлмиш бағрим  
Оғзимда қора қон—олдимда жомдир.

Ўз бешигинг туриб ўзга бешикка  
Суқила билмоқлик—қисматмасмидир?  
Ўз қўшиғинг туриб ўзга қўшиқка  
Жўр бўлмоқлик—номус, уятмасмидир?

Кимни орқа қилсам, олдимга ўтиб —  
Тўғон бўла бошлаб, тўсди йўлимни.  
Алҳол, бундан яшаб кун кечирмакдан  
Минг бора афзалроқ кўрдим ўлимни!

## АЙРО

Айро эди асли йўлимиз,  
Алҳол қолди айролигича.  
Ҳақлигича қолди йўли оқ  
Йўли қаро қаролигича.

Айро эди ниятимиз ҳам,  
Филҳол, қолди айролигича.  
Ошкор бўлгач ниятларимиз  
Эгри кўнгил вайронлигича.

Айро эди боғ-роғларимиз,  
Сарҳовузи, аъмолигича.  
Тўти саъва бўла билмади,  
Булбул қолди гўелигича.

Айро эди ҳатто кемамиз,  
Борар манзил, маллоҳимиз ҳам,  
Дарғамизнинг айтар қўшиғи,  
Ўз суянар паноҳимиз ҳам.

Энди тамом айрилар бўлдик,

Кўнгил қолдн сиёлигича.  
Ой тутилиб, Қуёш қораймай,  
Дунё қолди дунёлигича.

Айро эди кўч-кўронимиз  
Тош-торозу, тамалигича.  
Нор кўзғалар бўлди ўрнидан  
Моя қолди моялигича.

Бари қолди лек ўртамзда  
Зулмат қолди, зиё қолмади.  
Ё алҳазар! Бирларда эслаб  
Юргулик бир ҳаё қолмади.

Айро эди асли йўлимиз,  
Алҳол, қолди айролигича.  
Ёр ўнилиб осмон қуламай,  
Дунё қолди дунёлигича.

## **МЕН ҲАМ**

*Сафардан бир нафас  
Тинмас карвонман.  
ЗУЛФИЯ*

Мен ҳам умид билан сафарга чиқиб,  
Узоқ манзилларга кўз тиккан жонман.  
Бирда Сирдан тошиб, бирда тутоқиб  
Катта йўлга чиққан  
Кичик карвонман.

Бобомнинг армонли замонасида,  
Устодимнинг танҳо таронасида,  
Отамнинг аламли пок сиинасида  
Ушалиб-ушалмай  
Қолган армонман.

Магар кимни кўрсам кўзлари ёшли,  
Унга қараб турса бир бағри тошли,  
Бир ялтоқнинг бўлса бағри қуёшли  
Қингирга қуи бермас  
Қирғин—баронман.

Бирга мафтун бўлдим, бирга ҳавасда,  
Сохиби суҳанга бу жон пайваста.  
Кўргулик бор ерда—кўнгил шикаста  
Давоси топилмас

Дардга дармонман.

Кимларга кўклам—қиш кимга қиш—ёздир,  
Кимга кўлмак—теран, уммон саёздир.  
Боз туриб қарганинг умри дароздир...  
Лочинмас, Кузгунга  
Келган қиронман.

Дардсиз яшамоклик—дардмандлик асли,  
Баҳордан беғубор—болалик фасли.  
Бу дунёни кўрсам гулга қиёсли:  
Боғли, боғчалиман  
Кўкси осмонман.

Дунё яратмоқлик дунё демақдир.  
Матлабсиз кимсанинг сийнаси чокдир.  
Эл-юртга муҳаббат—буюк идрокдир  
Бу юрт—бу Ватансиз.  
Беҳол, бежонман.

Менга муаббир ҳам таъбир керакмас,  
Таънали, таъмали кабир ксракмас,  
Алҳол, заволи бор сабр керакмас.  
Миннатли мададга  
Тоқатсиз жонман.

Шу ёруғ кунларни кўролмайд кетган,  
На манзил, на мурод-мақсадга етган,  
Эл-улус турганда ўзин унутган  
Зотлар бағридаги  
Бир қатра қонман.

Дариғ тутма меҳринг мендин, табиат,  
Жудо қилсангда гар жондин, табиат,  
Лек шуни сўрайман сендин, табиат;  
Аро йўлда қўйма  
Мен ҳам меҳмонмай.

## **ЯРАЛМИШ**

Ой юзлик десам сени ойнинг ҳам доғи бордай,  
Кўркамлиқда жамолнинг офтобдан беғубордай.  
Табиатинг ҳамиша кўланкасиз баҳордай,  
Умрингни кузи, қиши йўқлиги барқарордай.  
Кунда ўйласам сени,  
Тунда ўйласам сени,  
Кўз ўнгимда тиниқ осмон яралмиш.

Сен пайдо бўлган боғда зоғ бўлмас, хазон бўлмас,  
Булбуллар навосида дард бўлмас, нолон бўлмас,  
Опшқ холи танг бўлиб кўксида армон бўлмас,  
Йўлчивиндек сарғайиб ранг-рўйи сомон бўлмас.  
Чилла чоғи—қишда ҳам  
Бир ўнг эмас, тушда ҳам.  
Босган изларида бўстон яралмиш.

Ҳар кўрганда бўйингни кўзим қамашса нетай,  
Қувончларим қалбимда денгиздай тошса нетай?  
Танда жоним жонингга зимдан туташса нетай?  
Толейинг, иқболимга бу ҳол ярашса нетай?  
Бахтим, баётим учун,  
Порлоқ хаётим учун  
Сен каби кўзлари Чўлпон яралмиш.

Жонимиз бу диёрга кўз-қошдай тутош асли,  
Тоғу тошлари билан номимиз уйқош асли.  
Дастурхон, хирмон гапми, ўртада куёш асли,  
Бунда бирнинг бахтига барча тилакдош асли.  
Суюклигим, элдошим,  
Отадош, ватандошим.  
Сенинг учун еру осмон яралмиш.

Ошиқлар ўз холини ёзмишлар дoston билан,  
Ҳар қатор, ҳар бандини кўз ёши, ё қон билан,  
Ўтмасин бу оламдан ҳеч киши армон билан,  
Ҳамдард бўлмасин доно турганда нодон билан.  
Эл ичра номимизни  
Аҳду паймонимизни  
Улуғловчи улкан дoston яралмиш.

Бу элда паймон бўлган гул, гулбоғни кўрмадим  
Ҳеч бир кўнгил, юракда армон, доғни кўрмадим.  
Ташландиқ ҳолда сўнган шамчироқни кўрмадим  
Чаманли боғли элда  
Сўнмас чироғли элда  
Булбулга муносиб ошён яралмиш.

Одамзод бу оламда тугал, камсиз яралмиш,  
Бироқ кимлар қарамсиз, кимлар ғамсиз яралмиш.  
Ўз каддини билмаслар дўст, ҳамдамсиз яралмиш.  
Севиб, севилмаганлар, сўзсиз, шамсиз яралмиш.  
Неча асрлар оша,  
Бахтимизга яраша,  
Тимсолсиз бу қутлуғ даврон яралмиш.

## БЎЛМАСА

Сайёралар нотинч, уммонлар нотинч  
Магар ер юзида тинчлик бўлмаса.  
Наслу насаб нотинч, замонлар нотинч  
Магар ер юзида тинчлик бўлмаса.

Не қилсин давраю дплда шодмонлик  
Барча қитъаларда қут, фаровонлик.  
Қўшинда собитлик, элда омонлик  
Магар ер юзида тинчлик бўлмаса.

Мағриб нотинч бўлса безовта машриқ  
Дўст дўстдан имдодин тутгайми дариг?  
Қаер зулмат ичра, қаердир ёруғ  
Магар ер юзида типчлик бўлмаса.

Элчилар кўнглида гулгула мудом,  
Хавфу хатар кезар қадам-бақадам.  
Қай бир бегуноҳнинг кўзларида нам  
Магар ер юзида типчлик бўлмаса.

Заҳар бўлмасмидир ичган ошлар ҳам  
Ер-кўкка сигмагаи азиз бошлар ҳам.  
Элак-элак бўлур тоғу тошлар ҳам  
Магар ер юзида тинчлик бўлмаса.

Файз не қилсин боғу бўстон ичинда  
Тўй ўрнига аза достон ичинда.  
«Қараб туриш пўқдир!» фармон ичинда  
Магар ер юзида тинчлик бўлмаса.

## САДАҒА

Хумор кўзлигимдан бу жон садаға,  
Бу жон нима эмиш, жаҳон садаға.  
Қилмагил бу сўзга гумон, садаға  
Сенсиз рўйим бўлар еомон, садаға.

Лола сендан олмиш ўз оллигини,  
Барчин, ўз лафзининг ҳалоллигини.  
Тан олмас сенингсиз он ойлигини,  
Қошингда лол колур жайрон, садаға.

Баҳордай дуркунсан, бир сарвинозсан,  
Хушласанг чиллада кўкламсан, ёзсан.

Қаҳринг келса магар дўлсан, аёзсан.  
Бағримни этмагил гирён, садаға.

Сулув, сен сабабли афсунсозлигим,  
Замину замонга ишқибозлигим.  
Умринг боқий бўлсин, гул оразлигим,  
Бу кўнгил сен билан шодон, садаға.

Раҳм анла рамзингга ташна қалб зордир,  
Қўзларим йўлингда кўп интизордир.  
Масканим Гулистон—бир чаманзордир.  
Бир оқшом бўлиб кет меҳмон, садаға.

## ГУЛ БИР ЁН, ЧАМАИ БИР ЁН

*Синглим Коммунага...*

Чаман пчннда бир гул, гул бир ён, чаман бир ён.  
Сарви, санобармидир? — соч бир ён, суман бир ён.  
Сахар, субҳи содикда мушк бир ён, мужгон бир ён.  
Тун пардасин тортса гар, он бир ён, осмон бир ён.

Ўсган боғига олқов, ўстирган боғбонига,  
Хавфу хатардан сақлай келган соябонига.  
Андалиб кўнар, зоғлар кўнолмас бўстониغا.  
Мақтовига мен бир ён, борлиқ сухандон бир ён.

Ҳаким зоти бор ерда дард бир ён, дармон бир ён.  
Ёринг жафокаш бўлса уй бир ён, зиндон бир ён.  
Икки жон бир бўлмаса шам бир ён, шамдон бир ён.  
Айри бўлса йўллари—туғ бир ён, шамдон бир ён.

Қўриқчиси бўлардим боғимда унар бўлса,  
Кузим келмай баҳорим қайта бошланар бўлса,  
Солномачиси бўлай магар у Қамар бўлса,  
Қасам ичиб айтаман: намак бир ён, нон бир ён.

Қумри, саъва ошиён айлар бир гулафшон бу.  
Бир кокили Сир бўлса, у бири Зарафшон бу.  
Илохий санамлардан бир зурёд, бир нишон бу.  
Керак бўлса магар жон, жон бир ён, жаҳон бир ё

Бу оламда Ой танҳо, муборак Қуёш танҳо.  
Бўй қизларнинг ичинда шу бир эгма қош танҳо.  
Унингдек ҳеч ким менга бўлмаса сирдош танҳо  
Гўрўғли султон бир ён, Тўра Сулаймон бир ён.

## ТАВАЛЛО

Нелардандир кўнгил бўлиб ғаш,  
Ҳам эгилиб бу эгилмас бош,  
Кўзларимда қалқиб турса ёш  
Бу ҳолимга беролмай бардош.  
Муштипар Онам йиғлайдир,  
Қолганлари ёлғон йиғлайдир.

Қайтар бўлсам қуруқ қўл овдан,  
Қора қозон қолса қайновдан;  
Ҳам айрилиб ўлжа, уловдан,  
Қарзга ботар бўлсам бировдан  
Таскин бериб Онам йиғландир,  
Қолганлари ёлғон йиғлайдир.

Бирда ҳақдин, бирда ноҳақдин,  
Жабр кўрсам бир бетовфиқдин  
Ортда турсам қалби қуроқдин,  
Қадрим хароб бўлса тупроқдин.  
Охлар уриб Онам йиғландир,  
Қолганлари ёлғон йиғлайдир.

Оға-ини ўртасида гап...  
Алҳол, келиб чиқмиш ихтилоф:  
Бири иззат, бири мулк талаб  
— Бу оқ сутим, меҳримга хилоф, —  
Дея шўрлик Онам йиғлайдир,  
Қолганлари ёлғон йиғлайдир.

Синалмоқнинг гали келганда,  
Ноҳақ мағлуб бўлсам майдонда,  
Номим қолмас бўлса жаҳонда,  
Ким дўст—душман билинар онда,  
Аҳволимга Онам йиғлайдир,  
Қолганлари ёлғон йиғлайдир.

Ғаним бир ён, мен бир ён бўлсам,  
У устивор, мен урён бўлсам,  
Бу ҳам камдай ногирон бўлсам —  
Оғоч отга ёнма-ён бўлсам  
Ой тутилиб, Онам йиғлайдир,  
Қолганлари ёлғон йиғлайдир.

Бўлсам гумроҳ, бўлса гуноҳим,  
Вужудимга солмасдин ваҳм,  
Қабул айлаб тавалло — оҳим,

Дариғ тутмай меҳринг, илоҳим,  
Йиғлатмагил мушфиқ Онамни,  
Волидаи Мухтарамамни.

## **ОЛҚОВ**

Шу қора тупрок, шу хоки пок ердан,  
Йил бўйи тўкилган пешона тердан,  
Истаса бий дала, сахрою қирдаи  
Оқ олтин яратар деҳқон қўллари.

Буюк, кабирлигин қилмай тамалар,  
Толалардан уюб туман тонналар,  
Вақтида йўлбарсдай тортиб наъралар  
Оқ олтин яратар деҳқон қўллари.

Унвон тама қилмай, шаън тама қилмай,  
Тинчиб, тинмаслигин ҳам шама қилмай,  
Ҳиммат, ҳамиятда тенги топилмай  
Оқ олтин яратар деҳқон қўллари.

Эл-юрт ифтихори—унинг бойлиги,  
Ўз ишига мудом шердай шайлиги.  
Таърифга сиғмагай хотамтойлиги  
Оқ олтин яратар деҳқон қўллари.

Юзларга суртгулик—босган излари,  
Ишда издошлари—ўғил-қизлари.  
Бедор ўтиб доим баҳор, кузлари  
Оқ олтин яратар деҳқон қўллари.

Довонлар забт этиб, довонлар ошиб,  
Шаъни-шавкатига кўшнқ ярашиб  
Уйган хирмонлари кўкка туташиб,  
Оқ олтин яратар деҳқон қўллари.

## **БОЛАЖОН**

*Ўғлим Ҳасанжонга*

Кўнгилга ёвуқсан кўз билан қошдай,  
Губори йўқ тонгда чиққан қуёшдай.  
Гўзалликка номинг гўё уйқошдан,  
Жону жаҳонимиз сенга тутошдай.  
Ҳавасим келади сенга, болажон.

Зарра хабаринг йўқ дунё ишидан,  
Фалакнинг қай йўсин айланишидан,  
Атом ваҳимаси эл ташвишидан,  
Кимнинг кулиб, кимнинг қайғуришидан.  
Ҳавасим келади сенга, болажон.

Теран, тиниқликда чашмасан, чашма,  
Бу олам қаршингда қилар карашма.  
Бундан сен қувонма, ҳовлиқма, шошма,  
Ҳали манзил йироқ, йўлдан адашма,  
Ҳавасим келади сенга, болажон.

Ўйнаб, келмоқликдан ўзга ғаминг йўқ,  
Бир нафас ҳасратда ўтган дамнинг йўқ,  
Кимсада ғаразинг, ўч, аламинг йўқ,  
Билгимча дунёда сира каминг йўқ,  
Ҳавасим келади сенга, болажон.

Ўйлайсан йил бўйи мудом баҳор деб,  
Баҳорсиз бу дунё безътибор деб.  
Ҳамманинг бир хилда ташвиши бор деб,  
Барчани ўзингдай пок, беғубор деб...  
Ҳавасим келади сенга, болажон.

Офтобдай безавол, охудай соқсан  
Сен элик боласи — ўйинқароқсан,  
Кўксимизда мудом ўчмас чироқсан,  
Ўрбатдан холисан, ғамдан йироқсан,  
Ҳавасим келади сенга, болажон.

Оламда сен билан она шодлиги,  
Бахти барҳақлиги, умрбодлиги.  
Бегард, ўкинганинг — дил барбодлиги,  
Ҳавасим келади сенга, болажон.

Сенинг кўзинг билан кўпни кўролсам,  
Сенинг сўзинг билан дилга киролсам,  
Босган изинг бўлиб гулга ўролсам,  
Сенинг ўзинг бўлиб, қайта яралсам,  
Ҳавасим келади сенга, болажон.

## ОҚПАДАР

Тоғ тўшидан жой олган оппоқ қорми?  
Ўз фарзандин меҳрига қонган борми?  
Қулоқ солинг гапимга, хай яхшилар,  
Оқ сут берган онадан тонган борми?

Ҳаёсиз инсон бағри тош бўлади,  
Қилмишин кўриб кўнглинг ғаш бўлади.  
Отаси қартайганда рўзғорига  
Ақли бутун йигитлар бош бўлади.

Сув қўйилса шўр ернинг тузи кетар,  
Ўтга тушган узукнинг кўзи кетар,  
Аҳмоққа хотин битса, ҳаво боғлаб,  
Тўкканин ҳам унутиб эси кетар.

Бу кишда ён қўшнимиз тўй берганди,  
Сўйиш учун бир неча қўй берганди  
«Ниятга етдик» деган чол-кампирининг  
Бахтига шу ҳодиса рўй берганди:

Келин-куёв чиллани ёз этдилар.  
Сув сепишиб, ўйнашиб, боз этдилар.  
Орадан бир он ўтмай келин қурғур  
Куювига қиншанглаб, ноз этдилар:

— Белга тушган сочимни ўролмаман,  
Қўл туриб, бошга рўмол ўролмаман.  
Онангиз ундай экан, дадангиз-чи..  
Мен бу уйда ортиқча туролмайман.

Ҳа-ҳа, сеники тўғри, деди йигит,  
Янги рўзғор ғамини еди йигит.  
Ажралдилар. Чол-кампири қарғандилар:  
— Сатқай сенга берган панду ўғит!..

Оқпадар чол-кампири ташлаб кетди.  
Кўксин ўртаб кўнглини ғашлаб кетди,  
Совуқ сувга қўл урмас таннозини,  
Етаклаб қаёққадир бошлаб кетди.

Бедов от туёғидан тайриларми?  
Мард йигит тўғри йўлдан қайриларми?  
Номуси, орияти бор йигитлар  
Ёри деб тукқанидан айриларми?

### **МЕНИ МАФТУН ҚИЛМОҚ ИСТАРСЕН...**

Ўйлатмаган сен эдинг, сўйлатмаган сен эдинг,  
Не бир куйларга солиб кунлатмаган сен эдинг.  
Бирда сайратиб, бирда бўзлатмаган сен эдинг,